

ОСНОВНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ТРАНСПОРТНОЇ ЛОГІСТИКИ ПІД ЧАС ВІЙНИ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

Розглянуто основні аспекти функціонування транспортної логістики України під час воєнного стану.

Ключові слова: логістика, транспорт, Україна, війна.

Abstract

The main aspects of the peculiarities of the transport logistics of Ukraine during the martial law are considered.

Keywords: logistics, transport, Ukraine, war.

Вступ

Російське вторгнення в Україну 2022 року стало безпрецедентним викликом для всіх сфер життя, зокрема, для логістики. Війна не лише зруйнувала інфраструктуру, а й поставила під загрозу традиційні ланцюги постачання. Логістичні компанії та підприємства змушені були швидко адаптуватися до нових умов, шукаючи альтернативні маршрути, способи транспортування та форми співпраці.

Найактуальнішим завданням сьогодення є відновлення України, подолання наслідків бойових дій на її території та вирішення питань національної безпеки та обороноздатності. Отже вирішити логістичні та інфраструктурні завдання можливо саме шляхом модернізації внутрішнього транспорту та його інфраструктури, розширення мережі логістичної інфраструктури та підвищення ефективності наявних потужностей в ній, створення умов для залучення приватних інвестицій та стимулювання розвитку логістики загалом в Україні.

Результати дослідження

З початком війни транспортна логістика України серйозно постраждала. Повітряний простір закритий для цивільних літаків, а порти заблоковані окупаційними силами. Єдиними варіантами, що залишилися, є залізничний (який обмежений на окупованих територіях) та автомобільний транспорт, переважно для гуманітарних та некомерційних вантажів. Протягом перших двох тижнів компанії вирішували, чи продовжувати роботу, потім деякі адаптувалися, і до кінця 2022 року транспортний сектор повністю пристосувався до нових умов роботи [1]. Необхідність негайного використання всіх засобів для подолання раптово виникаючих проблем у транспортному секторі стала викликом, який кинула військова окупація.

Згідно останніх досліджень, проведених фахівцями дослідницької та консалтингової компанії Pro-Consulting, логістична галузь України зіштовхнулася у 2023 році з наступними викликами [4]:

1. Проблеми з кадрами;
2. Складнощі в організації перевезень;
3. Зростання цін на паливо;
4. Енергетичні проблеми;
5. Блокування зернового коридору та західних кордонів.

Після початку військової окупації Росії більшість компаній на транспортному ринку були змушені адаптувати свої логістичні маршрути. Ці зміни були особливо ефективними у сфері міжнародних перевезень. Тому цей сектор був найбільш зростаючим і найменш постражданим в українській логістиці у 2022-2023 роках. Варто також зазначити, що міжнародні перевезення зазнали кардинальних змін через проблеми з доступом до місцевих портів та подальше закриття зернового коридору [1]. Це призвело до того, що майже всі перевізники переключилися на маршрути через Румунію, Польщу та Німеччину. Пізніше стало зрозуміло, що автомобільний транспорт не може перевозити достатню кількість вантажів і є занадто трудомістким через закриття західного кордону та довгі черги на міжнародних переходах. Навіть відкриття додаткових пунктів перетину кордону та збільшення кількості митників змогло лише частково вирішити цю проблему [2].

Пріоритетними напрямками покращення транспортної логістики є збільшення пропускної спроможності автомобільних пунктів пропуску на кордонах країн ЄС, розбудова доріг в рамках проекту транс'європейської транспортної мережі TEN-T, застосування міжнародних стандартів у дорожньому будівництві (FIDIC) та залучення незалежних інженерів. З метою стабілізації транспортної логістики та логістики в цілому, у проекті зазначено, що уряд повинен зняти блокаду комерційного морського сполучення, зняти блокаду українських портів для всіх видів вантажів, гарантувати страхування ризиків для інвесторів, а також побудувати та модернізувати залізничні лінії до кордону з ЄС та портів на Дунаї.

Висновки

Незважаючи на сильний шок від початку війни, українська система вантажних перевезень змогла подолати труднощі та забезпечити транспортування товарів першої необхідності в Україну та з України. Сьогодні українські експедитори адаптувалися, змінили напрямки і почали розвивати нові інтермодальні маршрути через Європу. Це західний маршрут через Польщу, Німеччину та країни Балтії, а також південний маршрут переважно через Румунію. Незважаючи на всі проблеми і труднощі, заслуговує на увагу підтримка і допомога, яку надають інші країни у спрощенні транспортних процедур і документообігу, вирішенні проблем з контейнерами в портах і врегулюванні митних питань [4].

Автомобільні вантажні перевезення відновляться швидше, оскільки не потребують такої спеціалізованої інфраструктури, як морські та залізничні перевезення. Натомість залізничний транспорт не може компенсувати втрати морського транспорту. Для покращення пропускної спроможності автомобільного транспорту Україна має розширити національні дороги, щоб вони відповідали основним автомагістралям у Європі, з максимальною кількістю смуг у кожному напрямку без зустрічного руху. Ці дороги повинні проходити в обхід населених пунктів і не містити обмежень, таких як регульовані перехрестя або пішохідні переходи. Необхідно облаштувати місця для паркування великогабаритних транспортних засобів та надати низку послуг. Це збільшить пропускну здатність доріг, підвищить безпеку дорожнього руху, створить приємні умови для роботи перевізників і дозволить їм працювати за тахографами [3].

За прогнозами, українська економіка та логістичні ринки залишатимуться в стагнації через падіння споживчого попиту, скорочення промислового виробництва та еміграцію за кордон мільйонів українців, які ще довго не повернуться. Український бізнес «розвивається на межі своїх можливостей». Він вже пристосовується до роботи на полі бою, і в цьому контексті компанії впроваджують інноваційні продукти та всіляко підвищують продуктивність. Подальший розвиток міжнародного співробітництва, подальше зростання інтермодальних перевезень та розширення спектру логістичних послуг, що пропонуються українськими транспортними компаніями, стане трендом на ринку транспортних послуг.

Список використаної літератури

1. Єлетенко О.В. Проблеми сучасної логістики та шляхи їх вирішення // Актуальні проблеми економіки. – 2023. – №4. – С. 135-141.
2. Карп І.М. Роль інтегрованої логістики в управлінні підприємством // Актуальні проблеми економіки. – 2022. – №2. – С. 166-177.
3. Кондратюк Д. Оптимальний постачальник як чинник конкурентоспроможності підприємств. Економіка. Управління. Інновації. 2022. № 1. – С. 48-54.
4. Михайлик Н. І. Основні виклики та перспективи розвитку транспортної логістики в умовах війни // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. - Івано-Франківськ. - 2024. - Т. 1. - № 20 - С.163-172.

Краєвська Алла Станіславівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри ПЛМ, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua.

Kraievskaya Alla - candidate of economic sciences, associate professor of the Department of Entrepreneurship, Logistics and Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: kraevska@vntu.edu.ua.

Верьовкін Павло Євгенійович – студент групи Л-21б, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, Вінниця, e-mail: pavlover2003@gmail.com

Pavlo E. Verovkin – student of L-21b group, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: pavlover2003@gmail.com